

Jū Nesbē trilleris “Dēls” ir meistardarbs un lasītājam izraisa patiesi satraucošas emocijas... ar biedējoši ļauniem noziedzniekiem un poli-
ciem – tieši tā, kā jūs jau būsiet gaidījuši no šābrīža labākā norvēģu
kriminālromānu autora...

The New York Times Book Review

Asiņaina atriebība, konkurentu medības un nesaudzīgs atklājums
par mūsu – cilvēku – sugu. Jū Nesbē ir skandināvu kriminālromānu
karalis.

Richmond Times Dispatch

Meistarīgi *būvēts* darbs, kas rūpīgi iedziļinās tādās grūti definē-
jamās tēmās kā grēks, atpestīšana, mīlestība, ļaunums. Viens no Jū
Nesbē labākajiem, dziļākajiem un pārlicinošākajiem darbiem.

Kirkus Reviews

Romāns “Dēls” ir tik spriedzes pārpilns un savā varā pakļaujošs,
ka lasītājs patiesi jūtas kā pielīmēts pie grāmatas, līdz nav pāršķirta
pēdējā lappuse, bet tas jau nav nekāds jaunums, runājot par Jū Nesbē
darbiem... Pārsteidz Nesbē ideju bagātība un rakstnieka patiesā iein-
teresētība izpētīt, kas tad cilvēku padara ļaunu.

Daily Style, Austrālija

Sižeta attīstības ātrums ir pirmais, kas ienāk prātā, domājot par
Jū Nesbē jauno grāmatu, protams, pozitīvā nozīmē. Stāsts stiepjas un
plešas kā tāda sarežģīta augstākās matemātikas formula ar daudziem
nepazīstamiem tēliem šajā vienādojumā, un tomēr tas nekļūst mistisks
vai pārspilējošs savā izdomā... Jū Nesbē jau atkal ir izdevies!

Dagsavisen, Norvēģija

Augsta līmeņa spriedze un neierobežota brutalitāte. Sliktie zēni
saņem, ko pelnījuši, un Nesbē ir vēl ciniskāks un tiešāks nekā iepriekš.
Interesanti, ka romānā ir arī dažas mīlestības līnijas, mīlas stāstu
aizmetņi, kas – *teiksim, gandrīz* – beidzas laimīgi...

Politiken, Dānija

Jo Nesbø

SØNNEN

Jū Nesbē

DĒLS

No norvēģu valodas tulkojis

Ilmars Briška

821.113.5-31
Ne 540

Jo Nesbø
SØNNEN

Copyright © Jo Nesbø 2014
Published by agreement with Salomonsson Agency.
Vākam izmantots attēls © iStock.com/BlakeDavidTaylor

This translation has been published with the financial support of NORLA.

Arņa Kilbloka vāka dizains

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā. Saskaņā ar Autortiesību likuma 69.¹ pantu persona ir arī mantiski atbildīga par visiem zaudējumiem un morālo kaitējumu, kuru tā radījusi ar autortiesību pārkāpšanu.

© Tulkojums latviešu valodā, Ilmars Briška, 2016
© Mākslinieciskais noformējums, literārā apdare, 2. izdevums latviešu valodā,
Apgāds Zvaigzne ABC, 2016, 2020
ISBN 978-9934-0-8912-1

...no kurienes viņš atnāks tiesāt dzīvos un mirušos...

PIRMĀ DAĻA

1. NODAĻA

Rovera skatiens urbās garenās, vienpadsmit kvadrātmetru lielās cietuma kameras balti krāsotajā grīdā. Zelta priekšzobs viņa apakšžoklī viegli kodīja lūpu. Viņš bija nonācis līdz savas grēksūdzes smagākajai daļai. Vienīgā skaņa kamerā bija viņa nagu čirkstoņa, pirkstiem skrāpējot uz apakšdelma ietetovēto Madonnu. Puisis, kurš ar sakrustotām kājām sēdēja viņam iepretī gultā, kopš Rovera ienākšanas kamerā nebija bildis ne vārda. Viņš tikai māja ar galvu un samierinoši – līdzīgi Budam – smaidīja, cieši raugoties vienā punktā uz Rovera pieres. Viņu dēvēja par Soniju, un runāja, ka, būdams pusaudzis, viņš esot nomušījis divus cilvēkus, arī to, ka viņa tēvs esot bijis pērkams policists un viņam piemītot īpašas spējas. Grūti pateikt, vai puisis klausījās Roverā – viņa zaļās acis un lielāko daļu sejas aizsedza gari, netīri mati –, bet tas nebija svarīgi. Rovers vienkārši gribēja saņemt grēku atlaidi un svētību, lai rītdien varētu iziet pa Valsts stingra režīma cietuma vārtiem ar atvieglojuma sajūtu. Rovers nebija ticīgais, bet nav taču slikti, ja cilvēks patiesi plāno izmainīt savu dzīvi un mēģina sākt dzīvot godīgi.

Rovers nopūtās:

– Manuprāt, viņa bija baltkrieviete. Minska taču ir Baltkrievijā, vai ne?

Rovers pacēla galvu, taču puisis neatbildēja.

– Nestors viņu dēvēja par Minsku, – Rovers sacīja. – Un teica, ka man viņa jānošauj.

Izsūdzot grēkus cilvēkam ar tik *izmežģītām* smadzenēm, tev ir liela priekšrocība: viņa atmiņā neiegulst ne vārdi, ne notikumi. Tu

it kā sarunājies pats ar sevi. Iespējams, tieši tādēļ Valsts cietuma ieslodzītie labāk izsūdzēja savus grēkus šim puisim, nevis garīdzniekam vai psihologam.

– Nestors viņu kopā ar astoņām citām meitenēm turēja krātiņā Ēnerhaugenē. Austrumeiropietes un aziātes. Mazas. Pusaudzes. Vismaz ceru, ka tā. Bet Minska bija vecāka. Spēcīgāka. Viņa spēja aizbēgt. Un paspēja nokļūt līdz Teijenes parkam, kad viņu panāca Nestora milzu suns. Argentīniešu dogs, vai zini tādus?

Puiša skatiens nenovērsās, bet viņš pacēla roku, sataustīja bārdū un sāka to braucīt ar pirkstiem. Lielā, netīrā krekla piedurkne noslīdēja, atklājot kreveles un šļirces dūrienu pēdas.

Rovers turpināja:

– Milzīgi, pretīgi suņi – albīni. Nogalinās visu, uz ko saimnieks norādīs. Un arī vienu otru, uz kuru nenorādīs. Protams, šie suņi Norvēģijā ir aizliegti. Viens suņu audzēšanas klubs Rēlingenē tos importē no Čehijas un reģistrē kā baltos bokserus. Mēs ar Nestoru tur aizbraucām un nopirkām šo suni, kad tas vēl bija kucēns. Samaksājām vairāk par piecdesmit tūkstošiem skaidrā naudā. Bet kucēns bija *tik* mīlīgs, ka nebija iespējams iedomāties, kā tas...

Rovers spēji aplūsa. Viņš zināja, ka runā par suni vienīgi tādēļ, lai novilcinātu stāstījumu, kura dēļ bija ieradies.

– Jebkurā gadījumā...

Jebkurā gadījumā. Rovers uzmeta acis tetovējumam uz otrā apakšdelma. Katedrāle ar divām smailēm. Pa vienai uz katru soda izciešanas termiņu. *Vienalga*, nevienam gar to nebija daļas. Viņš bija piegādājis baikeru klubam kontrabandas ieročus un dažus no tiem savā darbnīcā nedaudz uzlabojis. To nu viņš pieprata. Pat ļoti labi. Tik labi, ka nevarēja vairs palikt neredzams un viņu saņēma ciet. Viņš bija tik lielisks, ka pēc pirmās atbrīvošanas Nestors viņu pievāca sev. Nopirka ar visām stērbelēm, lai labākie ieroči tiktu Nestora ļaudīm, nevis šiem baikeriem vai citiem konkurentiem. Par dažu mēnešu darbu Nestors bija samaksājis viņam vairāk, nekā Rovers savā mazajā motociklu darbnīcā nopelnītu visā mūžā. Taču pretī Nestors prasīja daudz, pat pārāk daudz.

– Noplūdusi asinīm, viņa gulēja starp kokiem. Klusi gulēja un tikai lūkojās uz mums. Suns bija nokodis viņai daļu no sejas, varēja redzēt zobus...

Rovers saviebās. Viņš bija ticis līdz lietas būtībai.

– Nestors mums teica, ka pienācis laiks kādu sodīt par mācību citiem, ka esot laiks nodemonstrēt citām meitenēm, ar ko viņas riskē. Bet Minska šajā ziņā vairs nederot, jo viņas seja... – Rovers norija siekalas. – Un viņš lūdza mani to izdarīt. Piebeigt. Tas būtu manas lojalitātes pierādījums. Tā, lūk! Man līdzī bija veca, mazliet pielabota *Ruger MK2* pistole. Un es vēlējos to izdarīt. Tiešām *vēlējos!* Ne tā, lai...

Roveram aizrāvās elpa. Cik reižu viņš bija par to domājis, pārcilājot atmiņā tās nakts sekundes Teijenes parkā, atsaucot atmiņā epizodi ar meiteni, kurā viņš ar Nestoru bija galvenie varoņi, bet visi pārējie – pat suns bija pierimis – tikai klusējoši liecinieki. Simts reižu? Tūkstoš? Un tomēr tikai tagad, kad Rovers pirmo reizi par to ierunājās skaļi, viņš saprata, ka tas nav bijis sapnis, bet ir noticis īstenībā. Vai, pareizāk sakot, viņa ķermenis tikai tagad to sajuta un mēģināja iztukšot kuņģi. Rovers sāka dziļi elpot caur degunu, lai apspiestu vēlmi vemt.

– Tomēr es nespēju. Kaut gan zināju, ka viņai jebkurā gadījumā būs jāmirst. Viņi turēja suni gatavībā, un es iedomājos, ka arī pats izvēlētos lodi. Bet likās, it kā mēlīte būtu ieķīlējusies pistolē. Es vienkārši nespēju to nospīest.

Puisis gandrīz nemanāmi māja ar galvu – vai nu atbildēdams uz Rovera stāstījumu, vai arī tikai viņam vienīgajam sadzirdamas mūzikas taktī.

– Nestors teica, ka mēs nevarot gaidīt mūžīgi, jo atrodamies taču pilsētas parkā. Viņš izņēma no maksts, kas bija piestiprināta pie kājas, savu mazo, liko nazi, pagājās uz priekšu, sagrāba meiteni aiz matiem, mazliet pacēla tās galvu un novicināja nazi gar viņas kaklu. It kā uzšķērstu zivi. No kakla trīs četras reizes izšļacās asiņu strūkļa – un viss. Viņa iztecēja. Bet vai zini, ko es atceros vislabāk? Suni. Kā tas, ieraudzījis asinis, iegaudojās!

Rovers paliecās uz priekšu, atspieda elkoņus uz ceļgaliem un, ar plaukstām aizsedzis ausis, sāka šūpoties uz priekšu un atpakaļ.

– Un es nedarīju neko! Vienkārši stāvēju un skatījos. Ne velna nedarīju! Vienkārši noraudzījos, kā viņi to ietin segā un aiznes uz mašīnu. Mēs aizvedām meiteni uz mežu, uz Estmarksetru, izvilcām no mašīnas un nometām no kraujas Ulsrudvanneta ezerā. Tur daudzi pastaigājas ar suņiem, tādēļ viņu atrada jau nākamajā dienā. Lieta tāda, ka Nestors taču gribēja, lai viņu atrod, vai ne? Gribēja, lai avīzē būtu fotogrāfijas, kurās redzams, kā ar meiteni izrikojušies. Viņš varētu tās parādīt citām meitenēm!

Rovers atņēma plaukstas no ausīm.

– Es pārstāju gulēt, jo miegā mani mocīja murgaini sapņi: meitene bez vaiga, kas man uzsmaida ar atsegto zobu rindu. Tad devos pie Nestora un pateicu, ka man jāizstājas. Sacīju, ka vairs nevīlēšu un neslīpēšu *Uzi* un *Glock*, ka tikai vēlos atkal labot motociklus, ka gribu dzīvot mierpilnu dzīvi un pastāvīgi nedomāt par *kruķiem*. Nestors piekrita, jo droši vien bija sapratis, ka manī nav daudz sliktā puīša īpašību, bet sīki izskaidroja, kas mani sagaida, ja izplāpāšos. Tā es uzsāku godīgu dzīvi. Atteicos no visiem piedāvājumiem, kaut gan man joprojām bija palikuši vairāki ellīgi labi *Uzi*. Tomēr visu laiku man bija sajūta, ka kaut kas briesmīgs. Ka mani gatavojas piebeigt. Jā, kad *kruķi* mani nogrāba un iesēdināja drošā krātiņā, es jutos gandrīz vai atvieglots. Saņēma mani par vecu lietu, kurā biju tikai līdzdalībnieks: viņi bija arestējuši divus cilvēkus, un abi bija pateikuši, ka ar ieročiem viņus esot apgādājis es. Un es uzreiz atzinos.

Rovers dobji iesmējās. Ieklepojās. Paliecās krēslā uz priekšu.

– Es iziešu no šejienes pēc astoņpadsmit stundām. Es ne velna nezinu, kas mani sagaida! Zinu vienīgi to, ka Nestoram ir pateikts, ka mani laiž ārā, kaut arī tas notiek četras nedēļas agrāk. Viņš zina visu, kas notiek gan šeit, gan policijā! Tiem visur ir savi cilvēki – tik daudz esmu paspējis noskaidrot. Es domāju tā: ja viņš gribētu mani nožmīgt, tad varētu to izdarīt arī šeit un negaidīt, līdz atkal nokļūstu brīvībā! Kā tev šķiet?

Rovers gaidīja. Valdīja klusums. Radās sajūta, ka puīša galvā vispār nav nevienas domas.

– Vienalga, – Rovers noteica. – Neliela svētība taču man nevarētu kaitēt, vai ne?

Izdzirdot vārdu “svētība”, sēdošā puisa acīs kaut kas uzzibsnīja. Viņš pacēla labo roku un pamāja, lai Rovers pienāk tuvāk un nometas uz ceļiem. Rovers notupās uz mazās sedziņas līdzās gultai. Nevienam citam ieslodzītajam Franks neatļāva likt uz grīdas sedziņas. Tas bija viens no šveiciešu modeļa principiem, kas bija ieviests Valsts cietumā, – kamerās nedrīkstēja būt nekā lieka. Personīgo lietu skaits bija ierobežots līdz divdesmit. Piemēram, ja vēlies divus apavu pārus, tad jāatdod divi pāri bikšu vai divas grāmatas. Rovers ieskatījās puisa sejā. Tas ar mēles galiņu aplaizīja sausās, sasprēgājušās lūpas. Viņa balss bija pārsteidzoši augsta, un, kaut gan vārdi veidojās lēni un gandrīz čukstus, dikcija viņam bija skaidra:

– Visi zemes un debesu dievi apžēlosies par tevi un piedos tavus grēkus! Tu mirsi, bet apžēlotā grēcinieka dvēsele nonāks paradīzē. Āmen!

Rovers nolieca galvu. Sajuta puisa kreiso roku uz sava gludi skūtā pakauša. Viņš bija kreilis, bet šajā gadījumā nebija vajadzības būt statistikas mīlotājam, lai uzskatītu, ka kreilim dzīves ilgums ir mazāks nekā labrocim. Pārdozēšana varēja notikt kā rītdien, tā pēc gadiem desmit – to nezināja neviens. Bet tām valodām, it kā šī puisa kreisā roka spējot dziedināt, Rovers neticēja. Viņš neticēja arī šīm spējām svētīt. Galu galā – kāpēc viņš te vispār sēdēja?

Jā... Ar reliģiju ir tāpat kā ar apdrošināšanu pret ugunsgrēku: tu nopietni nedomā, ka tā tev vajadzīga, bet, ja cilvēki apgalvo, ka puisis var uzņemt tavas ciešanas, kādēļ nepiekrīst un neatvieglo dvēseli?

Vēl vairāk Roveru interesēja, kā tas varēja gadīties, ka tāds puisis spējis aukstasinīgi nogalināt. Roveram likās, ka kaut kas nesaskan. Varbūt ļaudis runā taisnību, sakot, ka nelabais ierodas lepnā apģērbā.

– *Salaam alaikum!* – balss ierunājās, un roka no viņa pakauša nozuda.

Noliecis galvu, Rovers turpināja sēdēt. Ar mēles galiņu pataustīja gludo zelta zoba maliņu. Vai tagad viņš būtu gatavs? Vai būtu gatavs tikties ar savu radītāju, ja reiz pienācis laiks? Viņš pacēla galvu.

– Es zinu, ka tu nekad neprasi samaksu, bet...

Viņš paskatījās uz puīša kailo pēdu. Pie lielās vēnas bija redzamas šļirces dūrienu pēdas.

– Iepriekšējā reizē es sēdēju Botsenā, un tur sagādāt narkotikas izdevās visiem, *no problem*. Bet tas taču nav nekāds stingrā režīma cietums! Runā, ka Frankam šeit ir izdevies noslēgt visas spraudziņas. Bet... – Rovers iebāza roku kabatā, – ...gluži patiesība tā nav!

Viņš izvilka kādu priekšmetu mobilā telefona izmērā – apzeltītu, mikropistolei līdzīgu mantiņu – un nospieda tās mazītiņo mēlīti. No stobra izšāvās maza liesmiņa.

– Vai agrāk esi tādu redzējis? Jā, protams, esi! Kad es ierados, vismaz tie uzraugi, kuri mani pārmeklēja, to redzēja. Viņi sacīja, ka pārdodot lētas kontrabandas cigaretes – ja mani tas interesē. Tie ļāva man paturēt šīs šķiltaviņas. Droši vien nebija lasījuši manu personīgo lietu. Vai nav savādi, ka šī valsts vispār funkcionē, ja cilvēki tik nevižīgi pilda savus pienākumus?

Rovers pasvārstīja šķiltaviņas plaukstā.

– Pirms astoņiem gadiem es izgatavoju divas šādas lietišķas. Nedomāju, ka pārspīlēju, sakot, ka šajā valstī neviens nespētu šo darbu nostrādāt labāk! Uzdevumu saņēmu no starpnieka. Tas teica, ka klients vēloties tādu šaujameroci, kas nebūtu jāslēpj, – tādu, kas nelīdzinātos ierocim. Es izdomāju šo lietišķu. Cilvēkiem ir dīvains domu gājiens. Pirmais, ko tie, ieraugot šo, iedomājas: pistole! Bet, tiklīdz tu parādi, ka to var izmantot kā šķiltaviņas, šī pirmā doma tūdaļ tiek noraidīta! Tie noticēs, ka to varētu izmantot kā zobu birstīti vai skrūvgriezi. Bet ne kā pistoli. Nu, tā...

Rovers pagrieza skrūvēti spala apakšdaļā.

– Tajā var ievietot divas deviņu milimetru kalibra lodes. Es šo nokristīju par “sievu slepkavu”. – Rovers pavērsa stobru pret puisi. – Viena lode tev, dārgā... – Tad pielika to sev pie deniņiem. – Un viena man!

Mazajā kamerā Rovera smieklī izskanēja neparasti vientuļi.

– Vienalga. Patiesībā man vajadzēja izgatavot tikai vienu, jo pasūtītājs negribēja, lai kāds cits zinātu šī izgudrojuma noslēpumu. Bet es uztaisīju vēl vienu! Un paķēru sev līdzī, gadījumā ja Nestors mēģinātu kādu pie manis šeit iesūtīt. Bet tagad, kad rīt eju ārā, tā man vairs nebūs vajadzīga – tā ir tava! Un šeit... – No otras kabatas Rovers izvilka cigarešu paciņu. – Būs aizdomīgi, ja tev nebūs cigarešu, vai ne?

Viņš atvēra paciņu un ielika tajā nodzeltējušu vizītkarti “Rovera motociklu darbnīca”.

– Ja tev radīsies vajadzība remontēt motociklu, tad šeit ir mana adrese! Vai arī – ja vēlēties iegādāties ellīgi labu *Uzi*. Kā jau teicu, man vēl ir palikuši...

Atvērās durvis, un skaļa balss nodārdināja:

– Rover, nāc ārā!

Rovers pagriezās. Durvīs stāvošā uzrauga bikšu sikсна lielā atslēgu saišķa smaguma dēļ bija noslīdējusi zem vēdera, kas bija uzblīdis līdzīgi uzrūgušai mīklai.

– Pie jūsu svētības ieradies apmeklētājs. Varētu teikt – tuvs radnieks. – Viņš nirdzīgi iesmējās un pievērsās kādam, kurš stāvēja aiz durvīm. – Vai izturēsi, Pēr?

Rovers pabāza pistoli un cigarešu paciņu zem puīša gultas segas, piecēlās un pēdējo reizi paskatījās uz viņu. Tad ātri izgāja.

Cietuma mācītājs sakārtoja jauno, balto apkaklīti, kas, šķiet, nekad nestāvēja, kā nākas. *Tuvs radnieks. Vai izturēsi, Pēr? Vairāk par visu viņam gribējās iesplaut uzrauga izsmējīgajā, taukaini spīdīgajā ģīmī. Tomēr viņš draudzīgi pamāja ar galvu no kameras iznākošajam ieslodzītajam, izlikdamies, ka pazīst viņu. Uzmanība skatienu viņa tetovējumam uz apakšdelma. Madonna un katedrāle. Bet nē – visu šo gadu laikā ir bijis pārāk daudz seju un tetovējumu, lai viņš spētu tos atšķirt.*

Mācītājs iegāja kamerā. Smaržoja pēc vīraka. Vismaz pēc kaut kā līdzīga vīrakam. Vai arī pēc piedegušām narkotikām.

– Labdien, Sonij!